

Poziom wymagań						
Nr lekcji	Temat Lekcji	konieczny	podstawowy	rozszerzający	dopełniający	wykraczający
III. Atmosfera						
25.	Ruchy powietrza atmosferycznego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia jednostki ciśnienia atmosferycznego i przyrządy do jego pomiaru wyróżnia podstawowe układy baryczne odczytuje z mapy izobar wartość ciśnienia atmosferycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na podstawie schematu przyczyny powstawania ośrodków barycznych wskazuje strefy podwyższonego i obniżonego ciśnienia na kuli ziemskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza omawia krążenie powietrza w ośrodkach barycznych na półkuli północnej i południowej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny ruchu powietrza atmosferycznego omawia na podstawie mapy rozmieszczenie stałych oraz sezonowych wyżów i niżów atmosferycznych na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega znaczenie ruchu powietrza atmosferycznego dla działalności gospodarczej człowieka
26.	Globalna cyrkulacja atmosfery. Pasaty i monsuny	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pasat, antypasat, monsun</i> wymienia obszary występowania pasatów i monsunów oraz wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rozmieszczenie stałych ośrodków ciśnienia omawia na podstawie schematu cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej wyjaśnia mechanizm powstawania pasatów wyjaśnia mechanizm powstawania monsunów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej, umiarkowanej i okołobiegunowej wymienia cechy pasatów podaje przyczyny cykliczności zmian cyrkulacji monsunowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na podstawie schematu globalną cyrkulację powietrza w troposferze wymienia nazwy komórek cyrkulacyjnych, w których obrębie odbywa się ruch mas powietrza wyjaśnia mechanizm powstawania pasatów jako skutek cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach znaczenie pasatów i monsunów dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej człowieka
27.	Rodzaje wiatrów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bryza, fen, wiatr górski, dolinny, bora</i> wymienia wiatry lokalne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm powstawania bryzy wskazuje na mapie obszary występowania wiatrów lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy wiatrów lokalnych wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru fenowego, górskiego, dolinnego i bory podaje lokalne nazwy wiatru fenowego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę wiatrów lokalnych: bryzy, fenu, bory, wiatru górskiego i dolinnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ wiatrów lokalnych na środowisko geograficzne
28.	Wilgotność powietrza i opady atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wilgotność względna, wilgotność bezwzględna</i> wymienia rodzaje opadów i osadów atmosferycznych odczytuje z mapy roczne sumy opadów atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia miary wilgotności powietrza opisuje proces kondensacji pary wodnej wyjaśnia proces resublimacji opisuje typy genetyczne opadów atmosferycznych wymienia obszary 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm powstawania chmur oraz opadów i osadów atmosferycznych wyjaśnia różnicę między mgłą radiacyjną a mgłą adwekcyjną rozdzieli typy genetyczne chmur 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia etapy powstawania opadu atmosferycznego podaje i omawia różnice między poszczególnymi typami genetycznymi opadów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia powstawanie cienia opadowego i podaje przykłady jego występowania

			o najmniejszych i największych rocznych sumach opadów i wskazuje je na mapie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozkładu opadów atmosferycznych na Ziemi 		
29.	Masy powietrza i fronty atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>masy powietrza, front atmosferyczny, front zokludowany, strefa frontalna</i> • wymienia rodzaje mas powietrza i rodzaje frontów atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kryteria podziału i podaje cechy mas powietrza • omawia rozmieszczenie mas powietrza i frontów atmosferycznych na kuli ziemskiej oraz wskazuje je na mapie • odróżnia na podstawie schematu front chłodny od ciepłego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przebieg zjawisk atmosferycznych w strefie frontu ciepłego i zimnego • opisuje zjawisko okluzji 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje skutki przemieszczania się różnych frontów atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje nadejście frontu atmosferycznego na podstawie obserwacji zjawisk meteorologicznych
30.	Prognozowanie pogody	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy meteorologiczne pogody 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia metody badań meteorologicznych • odczytuje informacje z mapy synoptycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność prognozowania pogody • dostrzega potrzebę dokonywania pomiarów i obserwacji elementów meteorologicznych z wykorzystaniem nowoczesnych technik do prognozowania pogody • wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania zjawisk pogodowych na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje pogodę na podstawie danych synoptycznych • przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej oraz obserwacji i pomiarów meteorologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje na przykładach wpływ pogody na życie i działalność gospodarczą człowieka
31./32	Klimaty kuli ziemskiej	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia klimat od pogody • wymienia składniki klimatu • wymienia czynniki klimatotwórcze • wymienia strefy klimatyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki klimatyczne • wskazuje na mapie główne strefy klimatyczne świata • odczytuje z klimatogramów wartość temperatury powietrza i opadów • wykazuje różnice między klimatem morskim a klimatem kontynentalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wpływ czynników na procesy klimatotwórcze • rozpoznaje typ klimatu na podstawie jego opisu • wyjaśnia strefowość klimatyczną na Ziemi • wyróżnia klimaty astrefowe i podaje ich przykłady • opisuje cechy klimatów lokalnych (miejska wyspa ciepła) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje typy klimatów na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej • uzasadnia zasięg występowania stref klimatycznych i typów klimatu na Ziemi • opisuje piętrowość klimatyczną w górach 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje klimatogramy charakterystyczne dla różnych typów klimatu • wykazuje związek między działalnością człowieka a klimatem lokalnym (miejscowym)
33.	Zmiany atmosfery i klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia efekty zmian zachodzących w atmosferze • wymienia nazwy gazów przyczyniających się do powstawania efektu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie schematu mechanizm efektu cieplarnianego • analizuje na podstawie wykresu zmiany średniej rocznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian klimatu na Ziemi • wymienia skutki powstawania dziury ozonowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie ozonosfery dla życia ludzi na Ziemi • opisuje skutki globalnych zmian klimatu 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje działania ograniczające wpływ człowieka na zmiany atmosfery i klimatu

		cieplarnianego	temperatury powietrza na świecie			
			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie gazów cieplarnianych 			
34.	Ekstremalne zjawiska atmosferyczne i ich skutki	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niebezpieczne zjawiska meteorologiczne • wskazuje na mapie obszary występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje na podstawie tabeli tornada ze względu na poziom ich intensywności • podaje przyczyny występowania susz • wymienia obszary zagrożone pustynnieniem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny powstawania ekstremalnych zjawisk i anomalii pogodowych na Ziemi • omawia budowę cyklonu tropikalnego • wymienia lokalne nazwy cyklonów tropikalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych • podaje skutki występowania susz 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje działania podejmowane przez człowieka w celu zmniejszenia ekstremalnych zjawisk i anomalii pogodowych
35./36.	Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Atmosfera</i>					
IV. HYDROSFERA						
37.	Cykl hydrologiczny	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hydrosfera, mały obieg wody, duży obieg wody, retencja</i> • analizuje dane liczbowe dotyczące zasobów wodnych kuli ziemskiej • wymienia składniki bilansu wodnego 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zasoby wodne w przyrodzie na podstawie wykresu • wymienia elementy składowe cyklu hydrologicznego • omawia fizyczne i chemiczne właściwości wody • opisuje na podstawie mapy regionalne zróżnicowanie bilansu wodnego 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia teorię powstania hydrosfery • wyjaśnia wpływ energii słonecznej i siły ciężkości na obieg wody w przyrodzie • analizuje schemat cyklu hydrologicznego 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy cyklu hydrologicznego w różnych warunkach klimatycznych • omawia rolę retencji w cyklu hydrologicznym • przedstawia bilans wodny i jego zróżnicowanie w poszczególnych strefach klimatycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny zróżnicowania elementów bilansu wodnego w poszczególnych strefach klimatycznych • wykazuje znaczenie wody dla funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi
38.	Oceany i morza	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>morze, zlewisko mórz, zatoka, cieśnina</i> • wymienia zasoby wodne wszechoceanu • przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy mórz i wskazuje ich przykłady na mapie • opisuje na podstawie schematu skład chemiczny wody morskiej • omawia na podstawie mapy zasolenie powierzchniowej warstwy wód oceanicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania zasolenia wody morskiej • opisuje zróżnicowanie termiki przypowierzchniowych wód oceanicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje pionowy rozkład temperatury i zasolenia wybranych mórz • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości wody morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność ochrony wód morskich • ocenia wpływ człowieka na ekosystemy mórz i oceanów
39.	Dynamika oceanów – prądy morskie, falowanie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje ruchów wody morskiej • wymienia rodzaje prądów morskich i podaje ich przykłady • wskazuje na mapie obszary występowania tsunami 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła energii powodujące ruch wód morskich • wyjaśnia przyczyny powstawania prądów morskich • opisuje na podstawie mapy rozkład prądów morskich na świecie • omawia przyczyny falowania wód morskich 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia wpływ prądów morskich na warunki klimatyczne • objaśnia mechanizm powstawania falowania wiatrowego 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich • omawia mechanizm powstania i skutki tsunami • podaje przykłady niszczącej działalności fal morskich – sztormowych i tsunami 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje możliwości gospodarczego wykorzystania oceanów • charakteryzuje wpływ poszczególnych ruchów wody morskiej na warunki klimatyczne i gospodarkę • podaje przyczyny i skutki zjawiska EL Niño

40	Dynamika oceanów – pływy morskie, sejsze, upwelling	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje pływów morskich wymienia obszary o największych pływach podaje rozmiary przyptywów w otwartych oceanach i zatokach morskich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki pływów morskich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny powstawania sejszy omawia na podstawie schematu mechanizm powstawania sejszy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia mechanizm powstawania upwellingu i downwellingu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ upwellingu i downwellingu na środowisko życia wybrzeży
41.	Zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system rzeczny, dorzecze, dział wodny</i> wymienia rodzaje rzek wskazuje na mapie wybrane rzeki świata wskazuje na mapie świata obszary bezodpływowe oraz pozbawione rzek 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie schematu system rzeczny wraz z dorzeczem odróżnia rzekę stałą od rzeki okresowej i epizodycznej wymienia czynniki wpływające na poziom wody w rezece wyjaśnia różnicę między wezbraniem a powodzią 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki między warunkami klimatycznymi a występowaniem rzek na Ziemi opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie wód powierzchniowych na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki powodzi wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje rzek 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na przykładach następstwa nieracjonalnej gospodarki wodnej w wybranych regionach
42.	Ustroje rzeczne	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>ustrój rzeczny (reżim)</i> wymienia rodzaje ustrojów rzecznych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje zasilania rzek opisuje ustroje złożone i podaje przykłady rzek o tych ustrojach 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy ustrojów rzecznych rozpoznaje cechy ustrojów rzecznych klasyfikuje rzeki do odpowiedniego typu ustroju na podstawie wielkości przepływów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wykresy stanów wód i przepływów wybranych rzek podaje przyczyny najwyższych przepływów wybranych rzek 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki między warunkami klimatycznymi a typami ustrojów rzecznych ocenia wpływ różnych czynników na reżim rzeczny
43.	Jeziora	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>jezioro, misa jeziorna</i> wymienia kryteria klasyfikacji jezior wymienia najgłębsze i największe jeziora na świecie oraz wskazuje je na mapie wskazuje na mapie główne typy jezior 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki warunkujące powstawanie jezior klasyfikuje jeziora wg pochodzenia masy jeziornej i żyzności oraz wskazuje je na mapie wymienia funkcje sztucznych zbiorników 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje typy genetyczne jezior oraz wskazuje ich przykłady na mapie opisuje etapy zarastania jezior (sukcesji) opisuje warunki powstawania i występowania bagien i torfowisk 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki między warunkami klimatycznymi a występowaniem jezior na Ziemi czyta plany batymetryczne wybranych jezior 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje jezior
44.	Lodowce górskie	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski, firn, pole firnowe, granica wiecznego śniegu, jezior lodowcowy, wieloletnia zmarzlina</i> wymienia typy lodowców górskich wskazuje na mapie przykłady obszarów występowania lodowców górskich 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki warunkujące powstawanie lodowców górskich omawia na podstawie schematu przebieg granicy wiecznego śniegu na kuli ziemskiej na różnych szerokościach geograficznych omawia na podstawie schematu budowę lodowca 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny występowania granicy wiecznego śniegu na różnej wysokości charakteryzuje wybrane typy lodowców górskich opisuje ruch lodu lodowcowego 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje typy lodowców górskich ze względu na wielkość i warunki orograficzne ich powstawania 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu obszarów współcześnie zlodzonych

			górnego			
45.	Lądolody i wieloletnia zmarzlina	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lądolód, wieloletnia zmarzlina, pak lodowy, soliflukcja</i> • wskazuje na mapie świata obszary występowania lądolodów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia warunki powstawania lądolodów • wymienia obszary występowania wieloletniej zmarzliny • opisuje powstawanie barier lodowych • wyjaśnia zjawisko cielenia się lodowca 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje uwarunkowania rozwoju pokryw lodowych na Ziemi • opisuje cechy lądolodu antarktycznego i lądolodu grenlandzkiego • omawia warunki powstawania wieloletniej zmarzliny 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapach zasięg obszarów współcześnie zlodzonych i ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu tych obszarów • omawia proces powstawania bariery lodowej i góry lodowej • analizuje przekrój przez strefę wieloletniej zmarzliny • wskazuje na mapie świata obszary występowania wieloletniej zmarzliny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ występowania wieloletniej zmarzliny na działalność człowieka i zagospodarowanie obszarów
46.	Wody podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>warstwa wodonośna, zwierciadło wód podziemnych, strefa aeracji, strefa saturacji, infiltracja</i> • klasyfikuje wody podziemne według różnych kryteriów • wymienia na podstawie schematu poszczególne poziomy wód podziemnych • wymienia kryteria podziału źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje poszczególne poziomy wód podziemnych • wyjaśnia na podstawie schematu powstawanie wód artezyjskich i subartezyjskich • wskazuje na mapie obszary występowania wód artezyjskich i subartezyjskich, wód termalnych i gejzerów • wymienia rodzaje źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie wód podziemnych • wykazuje zależność cech wód podziemnych od budowy geologicznej • omawia warunki powstawania gejzerów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia warunki powstania wybranych typów źródeł • omawia zastosowanie wód artezyjskich w gospodarce • wymienia przykłady zastosowań źródeł mineralnych (cieplic) w lecznictwie 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie wód podziemnych w życiu i gospodarce człowieka
47./48.	Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Hydrosfera</i>					
V. WNĘTRZE ZIEMI. PROCESY ENDOGENICZNE						
49.	Budowa wnętrza Ziemi	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>litosfera, astenosfera</i> • wymienia główne pierwiastki i minerały budujące skorupę ziemską • wymienia na podstawie schematu warstwy wnętrza Ziemi 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany temperatury, ciśnienia i gęstości wraz ze wzrostem głębokości • opisuje na podstawie schematu budowę wnętrza Ziemi • wyróżnia powierzchnie nieciągłości 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wybrane metody badań wnętrza Ziemi • wymienia przykłady zróżnicowania wielkości stopnia geotermicznego na Ziemi • wskazuje różnicę między budową skorupy kontynentalnej a budową skorupy oceanicznej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza temperaturę wnętrza Ziemi, znając stopień geotermiczny • opisuje właściwości fizyczne wnętrza Ziemi • opisuje skład mineralogiczny skorupy ziemskiej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje współczesny rozwój poglądów na budowę wnętrza Ziemi

50.	Minerały i skały	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>minerał, skała, magma, metamorfizm, konkrekcja</i> • wymienia główne minerały skałotwórcze • podaje różnice między minerałem a skałą • rozpoznaje najpospolitsze skały występujące na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy różniące minerały • opisuje skały o różnej genezie i podaje ich przykłady • wymienia przykłady minerałów i skał będących surowcami mineralnymi • wymienia na podstawie schematu formy skupienia złóż mineralnych • wymienia obszary występowania skał magmowych, osadowych i metamorficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki powstawania minerałów • opisuje właściwości wybranych skał • charakteryzuje typy złóż • charakteryzuje rodzaje surowców mineralnych ze względu na pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia gospodarcze wykorzystanie skał i minerałów na konkretnych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zmiany środowiska przyrodniczego związane z eksploatacją surowców mineralnych
51.	Odtwarzanie i datowanie dziejów Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>geologia historyczna, skamieniałość przewodnia, wiek względny, wiek bezwzględny</i> • wymienia nauki geologii historycznej • wymienia przykłady skamieniałości przewodnich 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cele badań geologii historycznej • odróżnia wiek względny od wieku bezwzględnego • wymienia główne jednostki podziału dziejów Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje metody określania wieku względnego i bezwzględnego • opisuje tabelę stratygraficzną • wymienia eony, ery, okresy i epoki w dziejach Ziemi • porównuje długość trwania poszczególnych er • wyjaśnia na podstawie schematu powstawanie skamieniałości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady odtwarzania i określania chronologii dziejów Ziemi • wyjaśnia, na czym polega zasada aktualizmu geologicznego • przedstawia na podstawie profilu geologicznego historię geologiczną regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego metodę radiowęglową stosuje się do datowania młodych utworów • analizuje przekrój geologiczny
52.	Kronika dziejów Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia w dziejach Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje okres geologiczny na podstawie opisu • opisuje zmiany klimatu w dziejach Ziemi na podstawie tabeli 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój fauny i flory w dziejach Ziemi • rozpoznaje okres geologiczny na podstawie skamieniałości przewodnich • omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany położenia kontynentów w dziejach Ziemi • opisuje na podstawie mapy maksymalne zasięgi plejstocenijskich pokryw lodowych na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje hipotezy tłumaczące przyczyny wielkiego wymierania świata organicznego pod koniec mezozoiku
53.	Tektonika płyt litosfery	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tektonika, strefa spredingu, strefa subdukcji, prądy konwekcyjne</i> • rozróżnia na schemacie strefy spredingu i subdukcji • wskazuje na mapie świata przebieg granic płyt litosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia założenia teorii dryfu kontynentów A. Wegenera • przedstawia założenia teorii tektoniki płyt litosfery • wymienia i wskazuje na mapie tektonicznej płyty litosfery i grzbiety śródoceaniczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wzajemnego przemieszczania się płyt litosfery i określa kierunek ich ruchu • omawia budowę strefy spredingu i strefy subdukcji oraz wymienia procesy w nich zachodzące • wskazuje na mapie strefy ryftowe oraz strefy subdukcji i kolizji płyt litosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dowody dryfu kontynentów • wyjaśnia mechanizm działania prądów konwekcyjnych • omawia na podstawie schematu etapy rozwoju ryftu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery a rozmieszczeniem pasm górskich oraz grzbietów śródoceanicznych

				<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady zbieżnych i rozbieżnych granic płyt litosfery 		
54.	Ruchy górotwórcze	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>procesy endogeniczne</i> wymienia przejawy procesów endogenicznych wymienia nazwy najważniejszych orogenez w dziejach Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary fałdowań kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie porównuje na podstawie fotografii cechy gór powstałych w orogenezie kaledońskiej i alpejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie mapy tematycznej budowę podstawowych struktur tektonicznych wyjaśnia proces powstawania gór 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zależność między wiekiem orogenezy a wysokością gór 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje różnicę w procesach powstawania gór, np. Himalajów i Andów
55.	Deformacje tektoniczne i typy genetyczne gór	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>deformacja tektoniczna, uskoki, zrąb</i> wymienia typy genetyczne gór 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy fałdu i uskoku charakteryzuje na podstawie schematu typy genetyczne gór podaje przykłady gór fałdowych, zrębowych i wulkanicznych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje różnice między górami fałdowymi a górami zrębowymi wskazuje na mapie obszary występowania różnych typów gór 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie schematu powstawanie podstawowych struktur tektonicznych (intruzji, deformacji ciągłych i nieciągłych) 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje etapy powstawania gór fałdowych i zrębowych
56.	Plutonizm i wulkanizm	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plutonizm, wulkanizm</i> wymienia na podstawie schematu typy intruzji magmatycznych wskazuje na mapie największe wulkany na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przebieg i występowanie zjawisk plutonicznych wyjaśnia przyczyny zjawisk wulkanicznych wymienia na podstawie schematu elementy wulkanu wymienia produkty erupcji wulkanicznych podaje przykłady obszarów wulkanicznych na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje skutki procesów plutonicznych charakteryzuje przebieg zjawisk wulkanicznych klasyfikuje typy wulkanów według różnych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między budową wulkanu a przebiegiem jego erupcji opisuje negatywne i pozytywne skutki zjawisk wulkanicznych opisuje katastrofy wywołane wybuchami wulkanów 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek występowania zjawisk wulkanicznych z przebiegiem granic płyt litosfery podaje przykłady wykorzystania energii wnętrza Ziemi w gospodarce
57.	Trzęsienia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trzęsienie ziemi, sejsmograf</i> wymienia rodzaje trzęsień ziemi wymienia skale opisujące trzęsienia ziemi wskazuje na mapie obszary występowania trzęsień ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia schemat rozchodzenia się fal sejsmicznych odróżnia hipocentrum od epicentrum dokonuje podziału trzęsień ziemi ze względu na genezę wskazuje na mapie obszary sejsmiczne, pensejsmiczne i asejsmiczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny trzęsień ziemi wyjaśnia przyczyny rozmieszczenia stref sejsmicznych na Ziemi wskazuje na mapie obszary występowania podstawowych typów trzęsień ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery i trzęsieniami Ziemi opisuje katastrofy wywołane trzęsieniami ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby ochrony przed skutkami trzęsień ziemi ocenia warunki życia i działalności człowieka na obszarach aktywnych sejsmicznie